

Aan de woordvoerders onderwijs in de commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 25 november 2022
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland t.b.v. het commissiedebat 'Onderwijs aan vluchtelingen po/vo/mbo/ho' dd. 30 november 2022
Ons kenmerk O.2.2.22-077.MK

Geachte woordvoerders,

Voor het [commissiedebat](#) 'Onderwijs aan vluchtelingen po/vo/mbo/hbo' van 30 november a.s. wil VluchtelingenWerk u graag het volgende meegeven:

Er wordt veel gesproken over de omstandigheden waarin vluchtelingen (asielzoekers, statushouders en Oekraïense ontheemden) worden opgevangen in Nederland. Deze verschillende omstandigheden hebben ook implicaties voor de mogelijkheden voor vluchtelingen om onderwijs te volgen. Onderwijs is, ook voor vluchtelingen, van fundamenteel belang. (Taal)onderwijs is het begin van een nieuwe start in Nederland voor de hele groep nieuwkomers. Voor volwassenen vergroten professionele taalles en (beroeps)onderwijs de kans op passend werk en vergroot het de integratie in ons land. Voor kinderen is onderwijs essentieel. Ook voor hen biedt onderwijs de start van meedoen in Nederland, biedt het een goede dagbesteding, en de mogelijkheid tot het contact met andere kinderen en het bouwen aan hun toekomst. En bovendien hebben kinderen recht op goed onderwijs.

Kinderen in noodopvang en crisisnoodopvang

VluchtelingenWerk ziet helaas dat het op een groot aantal noodopvanglocaties (NO) en crisisnoodopvanglocaties (CNO) niet lukt om onderwijs te bieden aan de kinderen en jongeren die er verblijven. Dit hangt sterk samen met het tijdelijke karakter van de opvanglocaties en de verschillende verantwoordelijke en betrokken organisaties (COA, gemeenten, veiligheidsregio's). De rijksoverheid lijkt slechts voor een deel van de noodopvang en crisisnoodopvang een overzicht te hebben of er onderwijs beschikbaar is op de desbetreffende locatie. En helaas zegt of er op een locatie onderwijs beschikbaar is niets over hoe lang kinderen die er verblijven geen onderwijs hebben (gehad). De vele verhuizingen tussen de verschillende opvanglocaties omdat er constant locaties openen en sluiten, zorgen voor te veel verhuizingen van kinderen. Daardoor is het overzicht van de situatie van het individuele kind (dat centraal zou moeten staan met diens onderwijsbehoefte) al helemaal zoek.

Het gebrek aan overzicht van de onderwijsmogelijkheden op de verschillende opvanglocaties en voor de kinderen die daar verblijven, vindt VluchtelingenWerk zorgelijk.

Uit eerder [onderzoek](#) naar verhuizingen van kinderen van de Werkgroep Kind in azc is gebleken hoe schadelijk vaak verhuizen en van omgeving en school veranderen is voor nieuwkomerskinderen. Kinderen die van (crisis)noodopvang naar (crisis)noodopvang verhuizen krijgen soms langere tijd geen onderwijs. Dit leidt tot veel stress, een gebrek aan goede dagbesteding en ze kunnen geen toekomst of vriendschappen opbouwen. Het voortdurend openen, sluiten of verlengen van locaties maakt het ook ingewikkeld om onderwijs op de desbetreffende locaties te organiseren, omdat het tijdelijke karakter en/of de onduidelijkheid over de periode het een zeer ingewikkelde opgave maken voor scholen. Wanneer een locatie maar korte tijd open is, wordt onderwijs vaak helemaal niet georganiseerd. Ook komen kinderen vaak op wachtlijsten terecht, omdat er een tekort is aan leerkrachten. Dit geldt zowel voor het primair onderwijs (PO) als het voortgezet onderwijs (VO). Zo zitten de internationale schakelklassen (ISK's) overvol.

VluchtelingenWerk pleit voor het beëindigen van de vele verhuizingen van kinderen van opvanglocatie naar opvanglocatie, zodat zij in een stabiele onderwijsomgeving tot rust kunnen komen en een start kunnen maken in Nederland.

Gevluchte kinderen uit Oekraïne

Voor gevluchte kinderen uit Oekraïne hebben schoolbesturen de mogelijkheid gekregen om een zogenaamde Tijdelijke Onderwijsvoorziening (TOV) in te richten. In deze TOVs kan worden afgeweken van wettelijke eisen ten aanzien van het onderwijspersoneel en het onderwijsaanbod. Dit om ervoor te zorgen dat de grote groep Oekraïense kinderen toch terecht kan bij een onderwijsinstelling wanneer zij niet terecht kunnen in het bestaande (nieuwkomers)onderwijs. VluchtelingenWerk zou graag zien dat gekeken wordt hoe de tijdelijke mogelijkheden voor gevluchte kinderen uit Oekraïne breder kunnen worden getrokken om het hoofd te bieden aan de problemen in het verzorgen van onderwijs aan kinderen in de (crisis)noodopvang. Hoewel TOVs extra mogelijkheden bieden tot het aanbieden van onderwijs voor deze groep kinderen, constateert VluchtelingenWerk dat ook nog steeds niet alle kinderen uit Oekraïne Nederlands onderwijs volgen. Kinderen uit Oekraïne hebben (onder de TOVs) de mogelijkheid om onderwijs op afstand vanuit Oekraïne te volgen. LOWAN (ondersteuningsnetwerk voor onderwijs aan nieuwkomers) en de PO-Raad wijzen er terecht op dat dit afstandsonderwijs geen volwaardige vervanger is van fysiek onderwijs in Nederland. Daarnaast krijgt VluchtelingenWerk signalen van kinderen die naast onderwijs in Nederland ook nog Oekraïens onderwijs op afstand volgen. Het gaat hierbij vaak om scholieren in de hogere klassen van het (Oekraïense) voortgezet onderwijs. Het (deels) volgen van twee curricula is voor kinderen een zware belasting en leidt tot weinig vrije tijd.

Graag ziet VluchtelingenWerk dat er goede voorlichting over het Nederlandse onderwijssysteem komt voor Oekraïense ouders en hun kinderen¹.

¹ Zie hiervoor ook het [rapport van Opora Foundation](#): *State of Education for Displaced Ukrainians in the Netherlands and Policy Outlook*

VluchtelingenWerk dringt aan op een verkenning om de ruimere mogelijkheden die de Tijdelijke Onderwijsvoorzieningen (TOVs) bieden aan Oekraïense kinderen ook in te kunnen zetten voor het onderwijs aan kinderen in de (crisis)noodopvang.

Onderwijs aan volwassenen die gevlucht zijn uit Oekraïne

VluchtelingenWerk dringt aan op het ontwikkelen van een lange termijnperspectief voor vluchtelingen uit Oekraïne. Naar verwachting zullen zij veel langer dan in eerste instantie gedacht in Nederland moeten blijven. Veel Oekraïners hebben behoefte aan het leren van de Nederlandse taal en willen graag op den duur werken op hun eigen niveau. Hoewel zij nu al de mogelijkheid hebben om te werken, ontbreekt er voor hen nog altijd een aanbod van professionele taallessen. Dit is, nu hun verblijf voortduurt, van groot belang. Het vergroot de kans op passend werk en bevordert de integratie in ons land. VluchtelingenWerk dringt aan op een professioneel en gratis taalaanbod voor Oekraïense vluchtelingen en toegankelijke en betaalbare opleidings-/studiemogelijkheden.

VluchtelingenWerk pleit voor gratis professioneel taalonderwijs voor Oekraïners.

Tenslotte wil VluchtelingenWerk het belang van mogelijkheden voor alle vluchtelingen tot het volgen van vervolgonderwijs (MBO/HBO/WO) en andere opleidingstrajecten benadrukken. VluchtelingenWerk verwijst graag naar de inbreng van UAF. Vervolgonderwijs is van groot belang om aansluiting te vinden op de Nederlandse arbeidsmarkt en voor het meedoen in Nederland.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat met de minister(s), voor vragen of een nadere toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland

cc R.H. Dijkgraaf, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
A.D. Wiersma, minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs